

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Mostugean, M. Reea Rădulescu, C. Cosco, D. Iov, V. Eftimiu, V. Anestin
N. N. Beldiceanu, S. Hortopan, V. Albert, I. C. Aslan, B'Arg, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Harta Statelor balcanice după tratatul din București.

Ecourile săptămânei

Jurnal ce se apropie ia inspirat via din cititorii noștri o idee pe care, o aducem la cunoștința publicului, lăsându-i libertatea de a se folosi sau nu de ea.

„Ce ușor răcește cineva iarna, spune corespondenții noștri, când este obligat a saluta pe stradă scoțându-și pălăria. De ce nu faceți propagandă ca cicili să adopte, în timpul iernii, salutul militar?”

Propaganda o facem noi, numai dacă ideea ar găsi adepți.

Și, la urma urmei, salutul militar e cât se poate de frumos și mai ales potrivit în secolul acesta militarist prin care trecem.

Și apoi, căli trecătorii, salutând pe cunoscuții lor pe stradă, scoțându-și pălăria, nu sunt obligați de a-și exhiba plăcerea!

Vedeți dar, că nu numai din punctul de vedere igienic, dar și din alte considerațiuni, salutul militar e preferabil.

Afară de acesta, ce înfinitate de grade în salutul cu pălăria. Câte odată te mulțumești mișcând numai bordul dinainte al pălăriei, alte ori ridici pălăria de câțiva centimetri și merge mai ușor. Dar sunt cazuri în care scoți pălăria până jos și trec multe elipe până ce mâna isbutește să descrie semicercul de jos în sus, spre a acoperi capul. Aceasta se întâmplă, mai ales, când întâbuiești vreo excelență.

Va să zică, propunerea corespondenților noștri e bună și din acest punct de vedere, căci, oarecicum, u-normizează salutul. Salutul militar e unul și același, așa în cât, adoptând sistemul acesta, nimeni nu-ți va putea împuța, fie din gând, că l-ai salutată cu căteva grade mai puțin.

Un alt corespondent ne atrage atenția asupra bancuțelor noastre de 20 de lei, spunând că conțin, între figurile alegorice, un nud, și că Banca Națională nu trebuie să propoaze imoralitatea pe ocazică cale.

Mărturisesc că până acum nu observasem amănuntul acesta. Corespondentul mea silit să cerceteze o bancuță cu tot dinadinsul. Avea dreptate. Pe hârtie era un nud, un nud atât de inofensiv și de puțin bălător la ochi, în cât eram mirat că ar putea să existe atâta pudicitate pe lume.

Nu, iubite corespondent, nu e nudul de pe bancuță care constituie o imoralitate. Pericolul cel mare există în însăși valoarea acestei bancuțe de hârtie.

Banuț! Iată marca cauză a tuturor imoralităților de pe lume. Căși sunt acei cari nu îngenuchează în fața acestui idol și nu-și calcă pe onoare, pe conștiință, pe ruinele altora spre a poseda aurul, aurul în cantitate cât de mare.

Iată, iubite corespondent, partea imorală a banului și aș putea să-ți citez exemple la înfinit.

Nudul de pe bancuță care pare că l-a scandalizat atât, nu joacă nici un rol în propagarea imoralității.

Dacă toate așezările societății noastre ar avea la buza puțin altruism, dacă, pe toată întinderea sferii sociale n-ar fi un adevarat jaf, și dacă, iar cădea mulți în lupta aceasta grozavă ce se dă de cei mari contra celor mici și neputincioși, fii sigur că n-ar exista nici bandiți, nici escroci, nici prostituate și nici trădători, iar imoralitatea provocată de selca banului, ar înceta ca prin farmec.

Așa stând lucrurile, nu numai la noi ei și în întreaga lume civilizată, și-ngerca de pe bancuțe a nevinoșului nud, care poate simboliza și cinstea și puterea creatoare, nu va da absolut nici un rezultat.

Moșingean.

Principesa Iolanda a Italiei

SCENETA

de MIRCEA RADULESCU

S-au întâlnit, ca întotdeauna, la o răspântie de stradă.

Ningea și casele, pomii, zăplazurile erau acoperite de blana albă și moale a zăpezii, care cădea liniștită de asupra orașului învăluit în noaptea.

— Știu că te voi întâlni, începu ea, cu glasul în care murcrau legănări de cântece, și nu m'am mirat de loc văzându-te înaintea mea. Sufletul tău era atât de aproape de mine, încât mi se părea că nu mergeam singură. M'am obișnuit așa de mult cu imaginea ta, că dela o vreme, chiar când nu te văd, te am lângă mine.

— Eu, replică el, când nu te văd o zi simt că inebunesc. Te caut pretutindeni, rătăcesc pe străzi la întâmplare, trec prin locurile unde bănuiesc că te voi întâlni, stau ceasuri întregi la geamul tău să te zăresc numai și dacă nu te întâlnesc mă întorc acasă zdrobit de oboseală și de chinurile care îmi stâpânesc inima și plâng înăbușit cu obrazul în perne... Văd că sunt ridicul și vreau să terminăm odată cu comedia aceasta.

— De ce vorbești așa? zise ea învâluindu-l cu privirea dulce și atât de pătrunzătoare încât îi podidira lacrimile... De ce vorbești așa? Totdeauna când ne întâlnim trebuie să mă superi... Uite vezi, mai bine ar fi să nu ne mai întâlnim...

— Da, știu că îți convine să nu ne mai întâlnim... Știu... Nu mai iubit niciodată... Ai vrut numai să-ți bați joc de naivitatea mea, să te joci cu inima mea cum te-ai juca cu o minge... În sufletul femeii se ascunde totdeauna ferocitatea animalică a felinei... O! vă cunosc așa de bine... Și această experiență m'a costat mult, m'a costat inima sfâșiată de ghiarele voastre...

— Tu te plângi, când noi femeile am avea dreptul să ne plângem. Noi care suntem bruscate, înjosite, batjocorite de imperiul brutal al bărbatului. Pe voi nu vă conduce decât patima orbă și nu cereți decât un singur lucru: trupul unei femei,

fără să vă gândiți că femeia are și suflet. Cunoșc bine intențiile voastre criminale. În toate romanele pe care le-am citit până acum că totdeauna femeia e sacrificată în dragoste și m'am hotărât să rămân castă.

— Ca Madame de Mortsau din „Le lys dans la vallée”...

— Da, ca Madame de Mortsau. Nimic nu e mai frumos de cât o iubire platonice. Iubirea cealaltă mă desgustă.

— Dragă mea, ceia ce spui tu, e îngrozitor. Părerile tale sunt cu desăvârșire eronate și pervertite de citirea cărților, pe care nu le-ai înțeles...

Și apoi iubirea nu se învață din cărți. Sentimentul acesta atât de liber nu suferă legi făcute de alții.

E o forță mai presus de puterile noastre care ne îndeamnă unul către altul, e forța uriașă a victorului, careia trebuie să ne supunem fără nici o împotrivire.

Iubirea despre care vorbești tu, sunt cazuri speciale, văzute prin prizma sufletelor de artiști a căror simțire e artificializată, ori de filozofi care lucrează în cabinet...

Ascultă-mă... Fii cuminte... Lasă-te furată de valul acesta dulce, dă-ți inima toată celui ce te iubește. Uite ce frumos ningea... Parcă s'ar scutura de sus grădinile înflorite ale Semiramidei...

Cuvintele lui îi cântau în suflet ca o muzică neștiută și bineșor fără ca ea să simtă, el își furișă brațul sub brațul ei și gura lui ce-l șoptea apropiată mai mult, îi atinse vârful roz și înghețat al urechei. Ea închise ochii și simți buzele lui apriase pe obrazul rece căutându-i gura...

Iar de sus, fulgii albi cădeau liniștit, licărind ca mii de fluturi de argint în lumina felinei, se prindeau în părul ei risipit cu străluciri de diamante, se lăsau încetinel pe pomii, pe zăplazuri și pe case învăluindu-l într-o atmosferă de ferie.

DOUA

de C. Cosco

Una-i senină, veselă, frumoasă,
Cu buze—fragi și negri ochi de mure,
Cu păr de aur, svetlă, mlădioasă.
E însăși intruparea artei pure.
Una-i senină, veselă, frumoasă.

Cealaltă este suflet blând și mare,—
Un Dumnezeu real, adevărat.
Are amor nespuz, fără hotare,
În ochi-i mari e cugetul curat...
Cealaltă este suflet blând și mare.

Am vrut s'admir la una frumusețea,
Din ochii ei am vrut să sorb nectar;
Cealaltă să-mi mângâie tinerețea
Cercal,—eram un solitar
Am vrut s'admir la una frumusețea.

M'au părăsit îndată amândouă...
Căci n'am putut de fel să le împac:
Una vedea n iubirea-mi pe fiori roșii
Cealaltă că sunt suflet prea sărac...
M'au părăsit îndată amândouă.

Frunzele

de D. IOV

În livadă, pe ramurile lungi, înținse ca niște brațe, frunzele par fluturi verzi prinși, cu aripile desfăcute, în ace ce nu se văd. În apus, când se risipește pudra de aur, fața lor împrumută lucriri de smarald și ca niște buze strânse în așteptarea pătimașei sărutării, frunzele își potolește tremurarea, aplecând aripile oșobite ca să privescă părăsirea de aur topit în uriașă căldare albastră. Sub crengi, pe sânul tânăr al ierbeli, se mprăștie bănuți noi, de aur. Firile subțiri se razează una de alta, moleșite de căldură.

Să intri noaptea în livadă!... Când aerul e senin ca un ochi de pe care s'a ridicat, după somn, pleoapa. Și când nu-i bună... În nopțile argintate, frunzele îmbrodite în voaluri de paianjen, stau facremenite de puterea farmecului nebănuț și silite parcă să tacă.

Luna le trimite sărutări reci, profilează ramurilor umbra, petește haina verde a pământului, dă fulgerări de aur nisipului aleilor și scelipiri de plumb pietrișului.

Amanții, în nopțile cu lună, turbură pacea livezilor. Pe bănci, în torentul de argint, să privesc în ochi, se îmbrățișează, să strâng, și-și lipesc gurile. Pribegesc pe drumuri înguste, samănă în urmă ecourile de pași, umbre de fantomă apar în lumină și se pierd în dolul copacilor...

În nopțile cu lună să tenclizi în casă; să privești, îmbătat de vnaș, cum lumina inundă odaia, cum luna își despletete părul alb și îl trimite în dar pe fereastră.

În nopțile întunecate să intri în livadă!... Deasupra cerul de agată bătut cu nastur de aur. Bolta pare un policandru aprins. Sfeșnice își tremură pleoapele de aur... Parcă fac din ochi unui amant închipuit! Fire din părul Cosinzenei se urzesc pe stativele pomilor. Abia, ca o rumenire, pulberca înaltului colorează frunzișurile.

Frunzele, în nopțile de mormânt, n'au odihnă; răcoarea le irită simțurile, liniștea le îndeamnă la cântec, boarea le mărește cheful de vorbă!... Șopotiri de dragoste unde și unde...

Tremurări ușoare, nervoase... Uneori foșnete prelungi, ca de rochiș. Ramurile ascult neclintite. Și numai frunzele înfiripează adieri de cântec, aduc ecouri nedeslușite, pornesc frânturi de doină plângătoare...

Ca strunele în surdina șoptirelor mângâie auzul, ca îngânarea unui părăiaș îndepărtat clătinarea lor farmecă ținutul.

Frunzele noaptea spun povești de dragoste mărturisiri de pătimaș, bazate cu Feți Frumoși și Cosinzene. Copaci le ascult mărturisirile de fecioară. Noaptea le im-

Iracă în umbră și le sărută. Glasul lor se înalță pe aripă de doliu. Serafinii port ecourile până la cer.

Stelele primesc îngânarea rece, se îmbăt de cristal, de argint, de mărgăritar...

De stai pe bancă în livadă, în nopțile fără de lună, când șopotesc frunzele, picuri de gheață îți înțepă fața, înfiorându-te ca atingerea buzelor unui mort.

Sunt sărutări ce nu le dorești, sunt alintări neașteptate, sunt vrăjiri turburătoare.

Frunzele!... Frunzele să le ascuți în nopțile fără de lumină!... Frunzele să le ascuți și să nu le crezi șoptirea!... Sunt vorbe de femea roșie ca să farmece, să nebunească și să mintă!...

Ironie și minciună

*«Nam să pot să-mi uit cuvântul,
Te mi-ai spus — și l'ai uitat,
Jurământul t'ai călcat,
Verbele-au sburat ca vântul.»*

*Napțile târziu cu lună,
Sărutările 'nfocate.
Toate, toate au fost deșarte:
Ironie și minciună!*

Sebastian Hortopanau

ARTIȘTII NOȘTRI

D-șoara Marioara Ventura

De câteva zile se află printre noi d-șoara Marioara Ventura, talentata artistă, care a avut un succes atât de mare pe scenele pariziene.

D-sa a apărut Miercuri seară pe scena Ateneului, la festivalul dat în folosul Asociației presei.

Distinsa artistă a recitat „Nocturna parisană” de Verlaine, „Tricolorul” de V. Eftimiu și alte versuri, culegând furtunoase aplauze.

La același festival și-au mai dat

concursul d-na Starța Bulandra, d-ra Florica Christoforeanu, d-nii Tony Bulandra Livescu și basul Folescu.

ANECDOTE CELEBRE

Constant în opinii. — Louis Veuillot, celebrul polemist, își pusesese candidatura de deputat. Pentru aceasta se porni în căutarea alegătorilor care să-i dea voturile lor. Se adresă, mai întâiu, unui om influent, căruia, cu puțin mai înainte, îi făcuse un serviciu însemnat.

— Mi-este cu neputință să-ți dau votul meu, îi declară acesta.

— Pentru ce?

— Convingerile mele politice mă opresc...

— Aceste convingeri în toate acestea nu te-au oprit să recurgi la mine, când știai că pot să-ți vin în ajutor.

— Crede-mă, dragă amice — îi răspunde alegătorul solicitat — că-ți sunt foarte recunoscător. Dar, trebuie să înțelegi că opiniunile mele sunt cunoscute... Cere-mi ce vrei, dar nu să mă contrazic. Cere-mi sângele meu, și-ți voi da cu bucurie...

— Mulțumesc, replică Veuillot zâmbind, însă jertfa aceasta ar fi de prisos, căci nu știu să fac cartaboși.

Convorbiri astronomice

Nașterea sistemului solar

Basmele celor vechi pentru a explica nașterea lumilor pot fi interesante, din punctul de vedere al istoriei științei. În ele poți să vezi năzupinta omenească de a explica enigmaticele cosmologice. Ceea ce e mai curios, e că și azi, sunt unii care vor să impace explicarea, nașterea sistemului solar după datele științifice cu primele capitole din Biblie. Zilele au însemna perioadele geologice.

Prima ipoteză științifică a făcut-o însă Kant, care nu este numai autorul *Criticii rațiunii pure și practice*, ci și acela al unei istorii a cerului, care e interesantă din multe puncte de vedere.

Cei cari cunosc limba germană o vor găsi în faimoasa bibliotecă a lui Reklam, traducerea separată în limba franceză neexistând, după cât știu. Singur Nolfi, astronom francez, a publicat într-o scriere în convorbire despre ipotezele cosmologice.

Eupă Kant, la început, tot ceea ce formează azi sistemul solar: soare, planete, sateliți, comete, meteori, etc. se afla într-o stare de haos. Ici și colea câțiva sămburi mai însemnați, dintre cari unul și mai mare, acești sămburi formați și ei cu vre-

FRAGMENTE DIN „STRĂMOȘII”

Publicăm câteva fragmente din tragedia „Strămoșii” a colaboratorului nostru Victor Eftimiu. Această tragedie, luată din viața dacilor răzăciți în munții noștri, se petrece acum 1600 de ani, când hoardele barbare străbăteau în lung și lat pământurile României de astăzi. Primii vocozi nu descălecaseră încă. Sute de ani înainte de întemeierea celui dintâiu principat, se plămădea neamul nostru în munții Olteniei, din amestecul dacilor autohtoni și al coloniștilor romani, trimiși de împărat în locurile noastre.

Fragmentul pe care îl publicăm astăzi e luat din primul act al piesei, când fecioara dacă, *Silva*, povestește tărânilor uimiți luptele dintre daci și romani, căderea Sarmisegetuzel și moartea lui Decebal.

Silva

Oștirile romane plicaseră din țară
Spre Sarmisegetuza. Iacizii se plecară
În fața măreșiei puhoiului pornit
Spre munt, să potopească norodul răzvrătit...
Veneau legionarii ca stolul de lăcuste
Prin văile ascunse, pe drumurile 'nguste
Trufași să poarte fala romanului popor,
Trufași că însuși Cesar mergea în fruntea lor!
Veneau să pedepsească pe Decebal semețul
Ce nu vroia să poarte rușinea și disprețul
De-a fi supus la biruri ca orice căpitan
De hoarde se s'nechină poporul roman.
Acum, oștirea intră pe-o vale neumbată.
E liniște adâncă. Dar iată că deodată
Din vârșuri cade-o ploaie de pietre, ce zdrobesc
Un sir întreg de oaste. Romanii se opresc,
Se întorc pe alte drumuri, ajung în altă vale
Și Sarmisegetuza de-odată ese 'n cale.
În fața ei, Romanii durează alt oraș
Și încep de-acolo lupta cu falnicul vrășmaș.
Întâi, un freamăt tainic. Apoi, o nechezare.
Pornește catapultul. Un scut lucește 'n zare.
Ascunși sub scuturi grele soldații, trec pe rând
Ca broaștele țestoase pe ziduri lunecând.
Tâsnesc săgeți din arcuri și șueră 'n aer
Văzduhul tot se umple de vuet și de
Și bubuie berbecii isbindu-se de porți
Iar caii trec deavalma pe trupul celor morți.
Pe sus, săgeți și flacări și urlete cumplite
Pe jos sunt coisuri, scuturi și capete zdrobite
Și caii întinși pe spete cu oamenii la un loc...
E moarte pretutindeni... e moarte... fum și foc...
Se clatină cetatea de atâta frământare
Berbecii bat în ziduri mai tare... tot mai tare...
În fiare îndărjite romanii se prefac
Și sparg întâia poartă a lagărului dac.
O, zei vă fie milă! Zamolxis, îndurare!
Vrășmași nu sunt oameni, sunt trăsnițe, sunt fiare
Și sar, aleargă, mușcă, de sânge însetați
Pe cei ce cad în pâlcuri de arcuri săgetați.
Sporește mereu romanii și dacii scad întruna
Soldații cei din urmă s'adună ca furtuna,
În sulite romane s'aruncă hotărâți
Și mor striviți de pietre, de lăncii doborâți...
O liniște de moarte se întinde în tot locul...
Se curmă orice luptă, se mistue și focul

Prin porțile deschise în vart și plânsori,
Romanii, intră 'n cete și trec învingători.
Celutea e luată! Din umbra lor, frunzași
Spre templul lui Zamolxis în taină și poartă pașii,
Și 'n cinstea lui închină, o cupă de venia...
De cât să fie sclavii soldatului străin
Iar Decebal își strânge sprâncenele nerumtate.
Priveste încodată spre scumpa lui cetate.
Scrutează nesfârșitul iubitei sale țări
Ce ardea înflăcărată din zor și până 'n zor,
Isi trage spada, plină de-a focului lumină.
Ontonarce și înșinge mânerul jos, în tină,
Și-apoi, ca buza strânsă și pieptul desvelit
S'aruncă furi milă în fierul ascuțit!...
O clipă doar... o clipă... și inima ce-odată
Stânse-atât de tare în pieptul său să bată,
Străpunsă fu la mijloc de fierul mișelesc
Ce n'a răvnit să 'noale 'n sânge 'mpărătesc...
O clipă doar... și capul în care altă dată
Urzise atâtea gânduri o minte frământată...
Mărețul cap de zimbru al regelui învins,
În vesele sanfave din umeri fu desprins.
L-au dus apoi pe-o țară... Semeți prin împăratul
Pe cel ce înfruntase pe dânsul — neînfruntatul! —
Dar când au fost să plece soldații toți din cort, —
Traian căzu pe gânduri în fața celui mort!
Așa știu să moară de moarte vitejească
Acela ce înfruntase mândria 'mpărătescă
Precum înfruntă stânca al mă-ei mândru val,
Așa știu să moară semețul Decebal!...

Sabin (pe gânduri)

Frumos!

Condrea (îndurerat)

— Dar a-ștea toate au fost odinioară
Soldați... orașe... lupte și regi ce se omoară...
Dar astăzi, care-i soarta sârmanilor urmași,
Să stea o viață n'reagă cu teamă de vrășmași,
Să stea ascunși în peșteri ca ursul 'n vizuină...

Dragodan

Răbdași căci alte vremuri, prietenii o să vină
Priviți, colo, în zare întinsele câmpuri...
Ca mâine-or crește holde în loc de bălării,
Și turmele, ca mâine, vor paste liniștile.
Și drumuri s-or deschide, orașe nesfârșite...
Vor fi și aici odată palate și grădini
Iar seara când s'arată cereștile luminii,
Luminii se vor aprinde pe dealuri depărtate,
La casele stinghere, pe drumuri și prin sate,
Și fumul — semnul păcii, al liniștei străier —
În semn de mulțumire urta-va 'nspre cer!
Și n'om mai duce grija păgânilor năpraznici
Căci granitelor noastre le-om pune mândri paznici
Soldați ce-or sta 'n pragul străbunului hotar, —
Puhoiilor străbunilor-om pune stăvilari...
Noi stăm aci de veacuri ca muntele, ca valea
Ce nu se tem când apa prin ele-și face calea,
Noi stăm aci ca bolta ce șade peste noi
Și nu se înspăimântă de-al norilor puhoi...
Se sparg atâtea nori pe vreme de furtună
Dar apa cade 'n vale, se duce... cale bună!
Așa s'o duce valul potopului păgân,
Așa, căci apa trece, dar pietrele rămân!

Victor Eftimiu

mea. Particulele cele mici erau atra-se de cele mari, cari astfel se mă-reau din ce în ce în tî mult, în pa-guba materiei înconjurătoare.

Odată soarele format, el, prin masa lui predominantă, prin pute-rea legei gravitației, a pus rînduială, diferiți sămburi mai mici învîrtin-da se în jurul său.

Mulți zic, „ipoteza Kant-Laplace”, ca și cum ar fi una și aceeași ipote-ză. Cățiva ani mai târziu după ce Kant publicase ipoteza sa, fără să-și dea numele, Laplace, fără să o fi cunoscut, a plămuit o alta.

La început, întrecă materia ce formeză azi sistemul solar, era un nor imens de gaze foarte fiin, nor ce avea o întindere mult mai mare de cât diametrul orbitei, planetei Neptun (aproape 10.000 milioane ki-lometrilor). Partea centrală era mai condensată și nebuloasă, încet-încet, a început să se învîrtească în jurul ei. Mișcarea mergea accele-rându-se și de unde la început, ne-buloasa avea forma rotundă, prin învîrtire s'a turtit la poli și s'a um-flat la ecuator.

Iuteala însă progresa și astfel, în dreptul ecuatorului, acolo unde era molătura, materia cea ușoră, din cauza repeziunii, se despindea și sor, ajungând să formeze un inel o-norm, un nou corp, independent oar-recum, dar supus legei gravitației. Un asemenea inel de zece milioane kilometri în diametru nu putea să își păstreze forma. Inelul s'a dis-locat, s'a rupt în nenumărate bu-căți, cari însă aveau același drum, în virtutea inerteției căpătate. Cu timpul, toate aceste sfărămături ale inelului, unele mai mari, altele mai mici, sau întâlnit, sau reunit, au format un singur corp, care a luat și el forma rotundă, părțile mai condensate formând centrul. Acest prim corp ar fi prima planetă. Ast-fel, planetele s'au format înaintea de a se fi născut soarele.

Dar nebuloasa principală continua învîrtirea ei, ecuatorul iar i s'a umflat și s'a desprins alt inel, care s'a rupt și el, sfărămăturile lui dănd naștere altelor planete. Așa s'au format de la exterior spre centru: Neptun, Uranus, Saturn, Jupiter, Marte, Pământul, Venus și Mercur, iar nebuloasa care a rămas și care nu a mai putut să dea naștere altor planete, a format Soarele.

Satelii, adică lunile planetelor, s'au format din planete, în tocmă cum planetele s'au format din nebu-loasă. Cum vedeți, oricine poate să priceapă acest mare fapt cosmogo-nic, e cât se poate de simplu. Așa se explică de ce toate planetele au a-celași direcțiune în jurul soarelui, aceea în sens invers acelor unui ce-ascum, când privești nordul, sateli-ții avînd și ei același direcție în jurul planetelor.

Pe vremea lui Laplace însă nu se știau multe lucruri. În zilele noastre alba s'au găsit sateliți ai planetelor Jupiter și Saturn, cari se învîrtesc într-o direcție contrarie. Laplace știa însă și el că sateliții lui Uranus nu au obișnuita direcție.

Dar s'au mai găsit multe obiecți-uni și azi sunt prea puțin astro-nomi, cari să se mai întemeieze pe ipoteza lui Laplace. Poincaré era u-nul dintre cei din urmă, care o mai apăra, dacă nu așa cum se prezintă la început, cel puțin schimbată de astronomii ca Faye și alții.

Ipoteza lui Laplace tot își mai gă-sește loc în cărțile de școală, nu ca istorie științifică, ci ca adevăr astro-nomic. Sunt însă multe alte ipote-ze cari dacă nu sunt cele complet adevărate, sunt cel puțin mai aproa-pe de adevăr. Descoperirile astrono-mice moderne sunt din ce în ce mai numeroase, mijloacele pentru studi-erea cerului sporesc și dacă nu gă-sim o ipoteză, care să ne satisfacă pe deplin, e tocmă fatul că azi cunoaș-tem prea multe amănunte.

Faptele descoperite nu sunt încă bine coordonate, ele formează ma-

Temperatura Săptămânei

TALPA ȚĂREI ȘI PARTIDELE

Neașsa.: Ia mai lăsați-l boerilor că o să moară de bucurie.

Desen de BARG.

terialul necesar unui mare edificiu, care nu a fost încă clădit. Schițe sante însă destule, dar trebuie să găsim mijlocul să clădim palatul cu tot materialul adunat.

Pentru a se putea răspunde în viitor la întrebările: cum s'a născut sistemul solar, cum s'au născut soarii ce formează universul vizibil, muncesc azi nenumărați astronomi, fizicieni, chimiști, matematicieni, etc. Și vor reuși.

Victor Anestin.

Trupa lirică Bărcănescu

D. Al. Bărcănescu e un om energie și cu o mare putere de voință și do-vadă e că a izbutit să înjghebeze o nouă companie lirică, complectând astfel opera d-lui Grigoriu.

Grație d-lui Bărcănescu azi avem două teatre de operete aproape de forțe egale.

În trupa d-lui Bărcănescu talente tinere au găsit un templu nou spre a se manifesta și astfel arta lirică, la noi, s'a îmbogățit cu elemente noi cari n'ar fi putut să se nască fără această nouă înjghebare.

D-nii Ghimpețeanu, Tănase, Nicu-lescu-Basu, d-nele Ecaterina Vasi-liu, Graur, d-șoara Tuțuianu, etc., sunt elemente excelente din ce în ce mai apreciate de iubitorii de teatru.

Premiera din urmă „Băiat sau fată?” a fost un nou succes al tru-pel d-lui Bărcănescu. În această o-peretă a atras o deosebită atenție d-șoara Tuțuianu, care, deși debu-tantă a avut un joc de scenă sur-prinzător de reușit.

PULBERE DE IDEI

Asupra sofului, femeia
Are puteri divine
Tocmă atunci, când e mai stobă:
Când cearcă, să leșine

Zeflemistul bun imită
P'un pădiarier prudent
Are pădiarii pe capul
Ort și căruia clien.

Sofronie Ivanovici

CORBUL

de N. N. BELDICEANU

Ne plimbam mai mulți prieteni, de vorbă, pe-o alee mărginașe dela sosea, și deodată, unul din noi, strigă:

„Corbi!”
În capul aleei, răsăriseră trei popi catolici. Când trecură pe lângă noi plecară ochii în jos ca niște mi-ro-nosiți, iar prietenul care strigase „Corbi!” zimbi și zise:

„Corbi! ăștia, mi-au adus aminte de-o întâmplare de demult. Eram, într-o vară, într'un sat din munții Transilvaniei, — un sat minunat, cu păduri de brad de jur-împrejur, în cari toată ziua răsuna larma pără-ilor și cântecul tălăngilor vacilor de Svițira.

În afară de biserica românească, mai era în sat și o biserică cato-lică, pentru cele două-trei familii de unguri. Și, de câte ori treceam pe lângă ea, auzeam sunetul orgii, de parc-ar fi cântat singură în bi-serica pustie.

Preotul era un om tânăr; să tot fi avut trei-zece de ani. Îl întâlneam adeseaori, îmbrăcat într'o redingotă lungă, — aproape până'n călcăe, și întodeauna mi se părea că pe fața lui rasă e întipărit un dispreț nemărginit pentru noi, Români. Eram mai multe familii din Bucu-rești, în cătunul acela pierdut în munți, și în singurătatea care mă impresura, mă împrietenisem repede cu câțiva studenți; și toată ziua, răsuna în munții de cântecele, răsete-le și răcnetele noastre. Între noi e-rau și câteva fete, surorii de-ale băieților; și, plimbările aceasta, ajunsesem, repede, să le facem la brat, perechi-perechi, ca niște în-drăgostiți. De-acea, porneam în-totdeauna liniștiți, ca niște oam-eni în toate mințile; dar repede ne pomeneam vorbind cu toții deodată vînturînd din mîini, răcnind fieca-re alt cântec, ca și cum aerul acela de munte, în care plutea pretutin-denț mireasma de brad, ar fi avut darul să ne îmbete. Eū, mi-aduc a-minte, că mă suiam pe o stîncă și făceam pe primadona, înălțându-mă în vârful degetelor.

Un zădăruș cădea într'un genunchiu înaintea unei fete, și începea a răc-ni cu o mîna pe inimă, că se impuș-

că. Al treilea, nu departe, șhiera, din răspuțeri:

„La donna è mobile”. Al patrulea cu glas de bas: „Gaudiamus igitur”. Al cincilea, se învetea răcuind:
„Dormi, iubito, dormi în pace,
N'am venit să-ți tulbur somnul,
Nici să plîng... La ce-ai mai plînge
Pe-adormiți întru Domnul?”

Într'amurgul, însă, când din văz-duh, cobora parcă o taină peste pă-durile negre și când munții se zu-grăveau trandafirii în zară, — a-tunci, pe nesimțite, ne cuminețam. Larma, contenea, cuvintele veneau tot mai rari, și ne trezeam strîngînd brațu-l aceleia care mergea făcută alături.

Și, la ceasul acela, nu era zi în care să nu-l întâlnim pe „Corb”. Și, decîte ori ne întâlnea, mergînd ast-fel, perechi-perechi, ochii popii ne fulgerau plini de ură.

Și să vedeți ce i-am făcut Corbu-lui: La hanu'l la care stăteau căți-va din ai noștri, era slujnică o fată de vre-o opt-spre-zece—nouă-spre-ze-ce ani, căreia îi jucau ochii în cap ca la Necuratul; și, de câte ori îl vedea pe care-va din noi, îl fulgera pe sub genele lungi, cu vîrfulile sumese. De-asupra ochilor acestora neastîmpărați, iuși, se imbrinau niște sprincene groase, negre ca pana corbului; iar, sub nasul drept, gura cărnoasă îi infloră ca o garoafă. Și era subțirică și mîlădioasă ca șo-părta. Dimineața și seara, ea, ducea căi la gîrlă, să-i adape. Își încheșta o mîna în coama unui Roib, și era călare — și, ca un vârtej, eșea pe poartă cu cellalt cal de căpăstru, — rîzînd cu capul răsturnat pe spate și închizînd din ochi, ca înfiorată de vîntul goanei.

O chema Barinca. Într'un rînd când ne întorceam dela pădure dă-n-sa venea în goana mare a Roibilor, într'un nour luminos de pulbere.

După ce-și duce căi în grajd, o chema în cerdac:

— Iacătă-mă's, domnișorul, — și răsări ca din pămînt, în fața mea, fulgerîndu-mă cu ochii de drac pe sub genele negre.

— Mare hoată mai ești tu. Ra-rinco,

— Da bine, ce și-am furat eū,

Caruso în Berlin

domnișorul, de mă faci hoată? Și ochii îi se părau ca la Necuratul.

— Ia ascultă, bine te-ar mai prinde pe tine, Rarinco, o salbă; ar plăsi fetele de necaz la horă.

— Fetele plesnesc de șușă, fără să am salbă, — d'apoi cum!

Și, răsturnându-și capul pe spate, își tremură gurile într-un râs limpede, care pare lumina preajmă. Apoi, uitându-mi-se drept în ochi, adăugă trăgănat, șiriată:

„Ei, da' nu-i vorba: o salbă tot n'ar strica ea“.

— Vrasăzică, vrei să te capeți o salbă, ha?

— Calale; vrei ovăz? făcu dânsa.

— Ascultă, Rarinco, mulți ai scos tu din minți cu ochii ceia de drac; dacă mi-l scoți și, pe popa cu catolic și mi-l aduci, într-o noapte în pădure, la bănci, să ști că te capeți o salbă, dela soare să te poți lita; da' la dânsa ba... Uite la mine, nu glumesc de loc: mi-l aduci pe popa cel unguresc la bănci, capeți salba, — s'a isprăvit...“

În clipa aceasta s'auzi glasul hângiții, strigând-o și Rarinca răspunse, printr-o frântură de cântec parcă: „Iaca vi-i-i-u“ — și se făcu nevăzută.

În fundul cufărului meu se rătăcise nu știu cum, o salbă de alamă, dela o iie veche a mamei. Intrai în casă, ridicai capacul lăzii, cotrobăii și găsi repede salba ș'o pusei în buzunar. A doua zi, eșii în cerdac, și, când trecu Rarinca, în goana calilor, prin fața pridvorului, zornii salba în lumina dimineții; iar ea își tremură răstul, în ropotul răsuna-ter al copitelor. Trecu, așa, cam vre-o săptămână la mijloc și într-o zi, pe când stam în cerdac și ceteam, răsări, Rarinca, jos, lângă pâlmar. Ochii îi licăreau ca argintul viu, în lumină, și toată fața rumenă ca un măr Domnesc, îi râdea:

„Ce veste Rarinco?“

— Bună, cum să fie? Să fii d'ta sănătos: i-a mea salbă...“

Și, coborând glasul, adăugă tainic:

„Diseară, după aprinsul lumânărilor, vine popa la bănci“.

Își răsturnă apoi capul pe sale, ca de obicei, și înăbușindu-și râsul cu palma, se făcu nevăzută.

Băncile erau sus, pe o culme, într-o poiană; de unde ziua, când era vreme limpede, se vedea tot Ardealul. Ne ascusesem, cu toții, în desigurile de smeuși și așteptam neclintii, cu ochii la pândă.

Era o lună ca ziua, și pâraie licăreau, ardeau, printre cetințe negre, ca niște șuviți de argint. Și, deodată, se auziră pași pe potecă. O piatră se desprinsese și căzu într-o prăpastie, răsunând, întâiu, la răstimpuri dese; apoi, din ce în ce mai rar, până când, răsună, pentru cea din urmă oară, departe, în adâncuri.

Nu trecu mult după asta, și auzirăm aproape, un gășait; și în lumina poianii răsări Corba și, răzîmându-se de trunchiul unui brad, rămase neclintit cu fața în bătaia băncii. Iar, după câte-va clipe, fără nici un șgomol, se arătă, în marginea poenei, trupul de zărlugă al Rarinței și ochii îi licăriră, în umbra cetinilor, ca două ochi de sălbătăciune.

Corbul tresări și deschise brațele în lumină ca două aripi, și dintr-o dată cele două umbre făcură un singur trup. Atunci, de pretutindeni izbucniră râsetele noastre nebune; iar deasupra lor izbucni ca o șuviță de apă limpede râsul subțire al Rarinței.

Și popa se prăbuși, pe potecă, la vale, gonit, ca de un biciu de foc, de hohotele noastre“.

PULBERE DE IDEI

Amantă — Un foc întreținut.

Aspirație — O țintă improvizată.

Încăpățănare — Baricada rațiunii, Sofronie Ivanovic.

Celebruul tenor, care a cântat deunăzi la opera din Berlin, plimbându-se cu medicul său.

Săptămâna teatrală

TEATRUL NAȚIONAL: *Vlaicu-Vodă* dramă în 5 acte în versuri de Al. Davila.

Actuala stagiune a Teatrului Național, mai timpurie ca oricând, ne-a dat două traduceri și o piesă originală a d-lui Mihail Mora, despre care presa întreagă a vorbit numai bine.

Cea dintâi surpriză toată pentru toți iubitorii literaturii noastre dramatice a fost: „Vlaicu-Vodă“ a d-lui Alexandru Davila.

Această reluare nu are decât un singur cusur: că a zăbovit prea mult sfruntând până și rădăcina proverbială a românilor.

În repertoriul primei noastre scene s'ar fi convenit să se treacă pentru totdeauna și această dramă istorică alături de cele mai de seamă creații dramatice originale.

Reluată după 12 ani, „Vlaicu-Vodă“ a fost întâmpinată cu aceeași căldură și de presă și de marele public. Fațma lui „Vlaicu-Vodă“ a crescut și mai mult prin puterea „legendei“ — cum îi spunea d. Moldovanu — care a trecut din gură în gură mai departe, dar n'a rămas decât tot... legendă. Nu i se putea jerta unui „om de lume“ atâta talent nebănuit.

Și numele lui Vlaicu, atât de drag nouă tuturor a fost făcut cu bucurie și pe afișele Teatrului Național, care anunțau cea dintâi, dar și cea mai nimerită reluare.

În felul acesta d. Davila reluând opera d-lui Davila a dovedit odată mai mult bunul gust din care și face un titlu de glorie.

Istoria se repetă! Și îmi aduc aminte că s'a și spus cu prilejul trist, care a îngăduit să se spună multe despre Carageale, că odată întrebat, dacă ca director de teatru își va relua comediele lui atât de mult gustate, maestrul ar fi răspuns sarcastic: „Dacă nu mi le-oi juca eu, cine să mi le joace?“

Reluarea lui Vlaicu-Vodă s'a bucurat și de o montare și de o interpretare dintre cele mai desăvârșite. Punerea în scenă trăda pe lângă multă îngrijire și mult bun gust, iar costumele epocii, credincioase adevărului istoric, au însuflețit și mai mult vecherile atât de demult apuse, pe care „Vlaicu-Vodă“ le recheamă încă la viață.

În afară de culoarea locală, care revine implicit unei drame istorice, mai presus de însăși fumusețea acțiunii dramatice, cea ce face din

„Vlaicu-Vodă“ o lucrare pură surprinzător de nouă este atmosfera care învalde peste tot opera întreaga, este dragostea aceea nesfârșită de credință, de „datină“ strămoșească, pe care cei de atunci și noi cei de astăzi și viitorimea, de sigur, o va socoti mereu ca moștenirea lor cea mai de preț.

Impresia aceasta a lăsat-o tuturor reluarea lui „Vlaicu-Vodă“.

D. *Aristide Demetriad* și a însușit rolul titular al piesei ca pe una dintre cele mai de seamă creații ale sale. D'sa l'a jucat cu tot avântul sufletesc, ca un Vlaicu adevărat, mla-diindu și ținuta și vorba ca să ne reliefeze pasiunea ori fătămăcia eroului său.

O nelămurită parteneră i-a fost desigur d-na *Demetriad*, care a p'is în Doamna Clara toată pornirea năvalnică și nestăpânită a unei femei ambițioase.

D. *Ion Bulandra* în Mircea Basrab a evidențiat cu o măiestrită artă tot zbuciumul unui suflet care luptă între dragoste și setea de glorie.

D-nii Manolescu, Leonescu, I. Petrescu și Bulinski au însuflețit ansamblul întreg, sprijinind pe umerii puternici ai talentului lor, caracterul unitar al acestei opere masive, cioplită parcă dintr'un singur bloc de piatră.

Și în tot timpul celor cinci acte ne-a desfătat pe deasupra muzica ușoară a unui vers limpede și curgător.

I. C. Aslan

EX-LIBRIS

Leil de piatră, Mircea Rădulescu. E cea dintâi scriere literară de seamă a acestei toamne. Autorul volumului de poezii și poeme cu titlu de mai sus a debutat cu oarecare zgomot în literatura noastră, odată cu reprezentarea la Teatrul Național a traducerei unei piese de Rostand. Versurile risipite în reviste sunt repede uitate și numai adunate într'un volum putea să ne dea o idee justă de talentul d-lui Rădulescu.

Putem spune de la început că această volum de versuri se va bucura de un mare succes și aceasta din două puncte de vedere. Mai întâiu d'sa este un excelent mănăitor de versuri sonore, muzicale, pline de un parfum violent cu care nu era obișnuită literatura noastră. Al doilea, nota caracteristică a mai tuturor poeziilor ce le-a publicat, este sensualismul, care domină veacul

acesta. E deci nota timpurilor noastre.

Nota sentimentală din deceniile trecute, care a încântat câteva generații și care a avut-o și Eminescu — dar care nu o avea numai pe ea — nu mai e la modă. Plângerile și văcărele poezilor sentimentali au avut epoca lor în trecut. Presentul e al sensualismului împins chiar până la brutalitatea D. Mircea Dem. Rădulescu va găsi deci aplauzele tuturor contemporanilor săi. De la început până la sfârșit e o beție a simțurilor, care va influența puternic, asupra visărilor turburătoarelor fecioare și nu știu, dacă și bătrânii nu vor tresări, înviorați sub farmecul versurilor de adevărat artist din „Leil de piatră“.

Vor admira, cu toții fumusețea unei femei tinere și cochetă.

... de la penaj, și până la pantoful din picior, îi vor infrigura trupul celei „de raze și de soare“.

D. Mircea Dem. Rădulescu înceacă pe cei cari muncesc zi și noapte, pe cei cari își stieșc puterile lor pentru a procura frumoaselor luxul pe care d'sa îl admiră, îi împacă zic cu un imn al ciocanelor, al muncii. Își dă însă tot ce are mai bun pentru prosălăvirea iubirei violente și a luxului.

Băuri, parfumuri, evantai, rochi albe, madrigale, străfulgerări de oginzi, brațe rotunde și calde, străgeri de mână spăsuotoice... aceasta a văzut d'sa până acum în viață. Și e păcat că dor atâta a văzut, de oarece viața e mult mai interesantă. Are o senzație, aceea că e tânăr. Musset a debutat tot astfel în literatură. Dacă însă subiectele alese nu sunt demne de talentul său, apoi trebuie să recunștem în d'sa un adevărat maestru al Tehnicii poetice și talentul acesta nu i-l va putea nega nici cei mai buni prieteni.

Dacă e ceva care merită să rămână apoi e mica poemă intitulată „Fovetea firului de-argint“, iar nu „Leil de piatră“, căruia autorul pare că i-ar da o mai mare preferință.

Reiese din acea poveste, că delicatetea poate fi o calitate foarte prețioasă a d-lui Mircea Rădulescu și că dacă vrea, poate să vadă mai departe de cât ar vedea un Don Juan modern, căruia Hercule i-a dat puterea.

Sensualismul exagerat poate fi nota primului volum de versuri al d-sale, dar nu va dura, cel puțin, sub această formă, în alte volume. D. Rădulescu are un talent cel ridicat de-asupra tuturor poezilor tinere; eram obișnuiți cu necultura poezilor o admitem ca o calitate necesară lor și d'sa ne-a dat dovada, că un poet român, poate să aibă talent și să fie și cult.

Poate unorii se simte prea mult adorarea poeziei franceze, care la d'sa influențează și asupra cuvintelor. Așa veți găsi cu mirare: „Eui simt“, „Eui văz“, etc., repetându-se acel „eui“ de zeci de ori. E un premie cusur însă. În rezumat, d. Rădulescu vrea să cânte modernismul dar nu cântă de cât coperșurile oțrașului, asfaltul, galantarițele unde se opresc femeile frumuse, etc. Viața modernă nu se mărginește la aceste lucruri neînsemnate și talentul d-sale e prea mare, pentru a imortaliza mărunțiturile vieții moderne.

Multe dintre poeziile vor fi fost scrise pentru reviste și cine știe, unorii nevoile materiale vor fi avut mai multă precădere. D'sa are nevoie să fie încurajat, pentru a ne da cât mai curând serieri cari să-l scoată și mai bine la iveală talentul. Să cânte imnul vieții moderne, dar sub toate înfățișările ei și va avea aplauzele tuturor.

Pro Marcello de Cicerone, traducere în limba română de *René Pop*.

O traducere foarte bine făcută, într-o limbă adevărat românească și de și traducătorul a căutat să nu se depărteze prea mult de original, a reușit să nu facă din traducerea sa o juxtă obișnuită. O recomandăm

futurelor, celor cari fac politică și cari pronunță discursuri celebre făcând să fi plagiat vreo dată pe vreun orator latin, ceea ce e destul de regretabil; tinerilor avocați cari și-au pierdut latinesca cu procesele numărate. O recomand mai cu stăruință însă oamenilor culti, cari aveau oricare de limbă latinească, pe care nu o cunoșteau de cât din regulile sintaxei. Vor vedea cu mirare cum în arta oratoriei nu s'a făcut nici un progres de la Cicero și până în zilele noastre.

Albert

Răzbunare indiană

Bărbul lungea ușor pe apele Nilului. Ultimile raze ale soarelui care apunea roșu ca sângele, dădea un lacu strălucitor apei care curgea lină, ducând a lene barca în care mă aflam împreună cu bătrânul indian. Într'un timp indianul lăsa vâslele la voi și privindu-mă, îmi zise:
— Iată, sunt 45 de ani de când mă aflu prin locurile acestea și nici o dată nu a văzut soarele atât de roșu ca acum.

După un moment îmi zise iarăși:
— Mi-ama adus aminte de o istorie pe care dacă vezi, îți voi povesti-o ca să-ți faci o idee despre viața indiană.
— Te ascult cu plăcere, potim face.

Și bătrânul își începu istoria tribului său.
Tofra era regina tribului. Frumoasă ca o zi de Mai, ea era iubită de tot norodul. De-a ce mai bătrân până la cel mai tânăr toți erau supuși ei.

Într-o seară frumoasă de primăvară, pe o lună strălucitoare, o umbră gigantică se strecură încet spre coliba frumoasei Tofra. Încet de tot dădu la o parte blana de tigris ce acoperea intrarea și pătrunse înăuntru. Tofra stetea culcată și ochii ei mari negri erau ațintii spre intrare. Vru să strige, dar un semn al necunoscutului o făcu să tacă. Recunoscu pe Zibal, tânărul acela pe care ea nu-l putea suferi și care de atâtea ori i se arăta în visurile sale nevinovate, ca un monstru înspăimântător.

— O! pleacă Zibal, nu vreau... nu pot să te iubesc.

— Tofra...
— Toate rugămintele tale sunt zadarnice. Nu te iubesc, nu, nu pot să te iubesc.

— Dar eu te iubesc și o să fiu a mea! Voi plăti tribului atât, cât trebuie ca să te am.

— Plătește dacă ai, însă să știu că mâine dimineață albul îți va lua înaintea.

Zibal se cutremură, dar nu zise nimic.

— Acum pleacă. Nu cu ce mă plăți, și deei nu voi fi a ta.

— Nu vei fi a mea dar nici a altuia, asta o jur pe Doi zeii, zise Zibal dând cu putere blana ce acoperea intrarea, la o parte și cu un urlet sălbatic se perdu în noaptea.

Era o dimineață frumoasă. Soarele strălucea voios pe cer trimițând o parte din razele sale și tribului ce sta așezat pe o văcea acoperită de liane și înconjurată de o pădure mare și deasă.

Tofra stetea rezemată de brațul tânărului ei logodnic și fericirea ei era mare. Suna, logodnicul ei, putea plăti pentru ea mai înaintea lui Zibal care dispăruse deodată. Cei doi tineri își făceau planuri de viitor, și tot tribul era în sărbătoare.

A doua zi Tofra aștepta pe Suna care trebuia să vină să se înfățișeze marelui Preot. Dar Suna nu veni. A doua zi aceiași așteptare zadarnică. A treia zi, o cercetare îi aduse vestea, că dacă vrea să vadă pe Suna să vină pe „Colțul Dracului”.

Tofra veselă că aflase ceva despre Suna, își aruncă pe cap o maramă albă și porni încet pe coasta muntelui, ce duce la „Colțul Dracului”. După un mers de cinci ceasuri ajunse la vârf. Nu văzu însă pe Suna. Atunci se așeză pe un colț de stâncă și rămase în așteptare.

Un glas gras și aspru o scoase din visurile sale.

— Aștepti pe Suna? Ha! Ha! Suna, hm... Suna doarme somnul de veci.

Tofra tresări și se întoarse brusc. Se afla în fața lui Zibal, omul pe care nu-l putea suferi.

— Da, Suna a murit și eu acum pot plăti pentru tine.

— A murit? Suna pe care l'am iubit atât a murit?

— Da, da, a murit de mâna mea, da a murit.

Acum ești a mea, numai a mea. Zibal o apucă de mijloc și o sărută cu pasiune. Deodată scoase un țipăt sfâșietor și-i dădu drumul din brațe. Tofra îl mușcase de braț, și sângele curgea șiroac.

— Scorie blestemată... o veii... plăti... o veii... Ca un nebun se năpusti Zibal asupra sârmanei Tofra și cu putere o ridică în sus, apoi un vânt și o aruncă în prăpastia ce sta căscată înaintea lor neagră și îngrozitoare.

Un țipăt, numai un țipăt, apoi tăcere. Zibal răuase ca de piatră când auzi acele țipete de moarte ale Tofrei.

Apoi de odată izbueni în râs. Apoi începu jocuri sălbatic și iar râsul îl cuprinsese. Zibal râdea, râdea năcră și nu mai înceta. Înnebni.

Bătrânul tăcu. Mă privi un moment apoi luă vâslele și conduse încet barca spre mal.

Athanasescu Aurel

Viața artistică și literară

Un nou roman de apreciatul nostru scriitor d. N. Rădulescu-Niger va eși, în curând, de sub tipar: *Orfenii neamului*. În acest nou roman, naționalist, d. Niger va joiașișca rolul de apostol și duhovnic al preotului român cum și jertfa sublimă a inimii care simte curat românește.

Compatrioata noastră, domnișoara Irina Hiescu, absolventa Conservatorului din București, care a obținut succese strălucite pe scenele operelor din Italia și Spania, a fost angajată pentru stagiunea operelor din Barcelona.

Ziarele locale se întrec în elogii pentru temperamentul dramatic și glasul frumos al tinerei românce, care a cules entuziaste ovaii în *Aida*, *Hughenotti*, *Africana*, *Travatore*, *Ernani*, *Tesco*, *Belle in Maschera*, etc.

Sunt îmbucurătoare succesele unei românce, care perpetuiază în Spania gloria Nuovinei și a Theodorinei.

O rază de speranță este titlul unui vals al tânărului compozitor Iosif Armășescu, diplomat al Conservatorului din Viena.

Cuvintele sunt din poezia „Eu te-am visat, iubito” publicată în această revistă de colaboratorul nostru d. Leontin Hiescu.

Valsul e tipărit în Lipsea și va fi dat publicului zilele acestora.

Sacho Guitry, celebrul actor și autor dramatic parizian, va da o serie de reprezentații în București, la Lirie, în cursul acestei luni.

Repertoriul de 6 piese este format din propriile sale comedii.

În zilele de 22 și 23 curent, vor fi la Ateneu două concerte mari date de violonistul virtuoz Sig. Feuermann, în etate de 12 ani, și de violoncelistul Emm. Feuermann în etate de 10 ani.

Un mic roman japonez, datorit scriitorului Onoto Watana, a așărut în traducere românească de d. I. Constantinescu-Delaubria: „*Priveghetarea Japonese*”. Sufletul ciudat și enigmatic al japonezelor se desfășură în toată realitatea lui bizari în acest frumos roman.

„*Schife-filme*”, noul volum al d-lui V. Mestugean, apare zilele acestea de sub tipar într-o elegantă ediție care va atrage pe cititori tot atât de mult ca și interesantul cuprins.

Copacina lui Henry Kistmaeckers (L'Embuseade) obține mari succese la teatrul Companiei dramatice „*Marioara Voiculescu*”.

Scriitorul N. Dunăreanu va da la lumină un interesant volum asupra românilor din Basarabia. Volumul va purta titlul de „*Pe Nistru în sus*”.

Șezătoarea artistică-dansantă a Casei de cetire „*Spiru C. Haret*” din Capitală va fi în sala Liedertafel, la 16 Noiembrie a. c.

În cursul lunii trecute, colecțiunea Bibliotecii Academiei Române a sporit cu 752 volume și broșuri, 194 numere de reviste românești, 188 reviste străine, 5 atlase și hărți, 29 stampe și portrete, 4 volume manuscrise, 31 fotografii, 502 foii volante, 82 note muzicale, 321 obiecte de muzeu și monede.

În stagiunea curentă se vor juca două piese noi la Teatrul Național: *Se face ziuă* de d. Zaharia Bărgan și *Încinșii* de d. Al. Constantin-dache.

D. T. T. Burada publică în „*Arhiva*” din Iași, un interesant istoric asupra teatrului în Moldova, aducând date necunoscute până acum.

D. Maximilian Schoff, foarte cunoscut prin admirabilele traduceri în limba germană din scriitorii români, va da la lumină o revistă românească în limba germană intitulată: *Rumänien Zeitschrift für Politik, Literatur und Volkswirtschaft*.

Ideea ni se pare minunată și-i urăm toată isbânda.

Celebru filosof Bergson candidează la locul academic de nemuritor devenit vacant prin moartea lui Emile Ollivier.

Bătrâna Ana Melic din București a lăsat prin testament moșia Tisău (Buzău) Universității din București pentru ea din venitul ei să se trimită câte un student în străinătate pentru completarea studiilor.

Defuncta, care făcea parte din comunitatea armenescă, a mai lăsat 2000 lei școalei armenesti.

Compania teatrală românească, care obține succese strălucite în Ardeal, va vizita familia lui Aurel Vlaicu la Binținți.

Marele Goethe a prevăzut tăierea istmului de Panama.

În *Convorbirile* sale Eckermann povestește că autorul lui *Faust* a dezvoltat această chestiune în legătură cu lucrările lui Humboldt asupra Tubei și Columbiei.

Goethe mai credea și în posibilitatea unei legături între Dunăre și Rin.

Poezii sunt profetii. Numai de s'ar realiza și a doua profecie a lui...

Marea revistă pariziană „*Les Annales*” ne aduce vestea că d-ra Elena Văcărescu a terminat de curând un act în versuri *Endymion* care va fi jucat la Paris.

Sacul cu glume

O doamnă pusese ochii p'un student, pe care voia să-l facă giuier. Pentru aceasta, îi recomanda asifoi pe fie-sa:

— S'o vezi danșând, s'o auzi cântând! Dar cu bicicleta cum zboară și ce bine conduce automobilul! Dar la patinat, călărie și pictură, o fără rival! I-am dat o creștere completă și o să fiți fericii amândoi!

— Cu condițiunea, răspunse studentul uimit, ca eu să compensez costurile educației și talentului d-ri. De aceea, dă-mi vreme, te rog, ca, întreprinzându-mi studiile făcute până acum, să măput să învăț să cos, să învăț cum să creșe copiii, să învăț cum să fac bucate... ștătuim o să ne completăm unul pe altul într-o fericire bine întemeiată.

Un soldat african rănit e căutat și vindecat într-o ambulanță italiană. O soră de caritate însă alba pe care el era de negru, i-a furat inima. A fost bună cu el și, după plecarea, înceas de dor, îi trimete o scrisoare ca să-i exprime recunoștința și simțirea lui.

Scrisoarea e scrisă cu căldură dar cu greutate și e mănjită de pete de cerneală.

Drăguța soră de caritate, primindu-i epistola d'abia o poate citi. Aruncă o privire generală asupra numeroselor pete de cerneală și exclamă:

— Bielul negru, cât trebuie să fi plâns!

O bătrână holnavă, enervată că medicul îi declarase că nu poate să-i spuie ce are numai după puha vizită, zise celor din casă:

— Să-mi aduceți un veterinar!

Văzându-i că rămân uimiți de vorba ei, adase:

— Da, da, un veterinar, pentru că acela care vindecă animalele fără să le întrebe, o să mă priceapă numai decât pe mine care știu să-i spuie ce simt și ce mă doare.

Se juca la teatru drama lui Shakespeare, Ricard III.

Într-o scenă, regele pronunța exclamația cunoscută de lumea literară: „Un regat pentru un cal!”

Un spectator din parter îi răspunde batjocoritor:

— Da cu un măgar nu te mulțumesti?

Actorul care juca pe rege, fără să se turbare de întrerupere, înaintează la rampă și-i zice:

— Domnule, te rog, poștește numai decât pe scenă!

Trimitoți

lei 0.50 în marel sau prin mandat postal, spre a vă expedi Manualul de Gramatică. Prospect gratuit.

Bireu „Farol”

București, str. Batiste 52

Ultima noutate în domeniul tehnicei ceasornice! Ceas de oțel prima, de buzunar, mergând 8 zile după o singură învârtitură, LEI 11.75

Acest ceasornic posedă un mecanism Anker excelent cu rubine, mergând 8 zile prees și sigur, fără a fi necesar să mai fie întors. Înbrăcămintea din oțel negru oxidat este executată cu gust și eleganță. În caz de neconveniență se poate schimba, ev. se înlocuiește banii, de aceea nu e risc.

Trimit franco prin ramburs sau prin anticiparea valoatei.

1 Buc. LEI 11.75 ; 2 Buc. LEI 21.75

Același ceasornic cu înbrăcămintea gravată cu gust, LEI 15.50.

Holzer & Wohl, Kraja, Nr. 21 (Austria)

NOUA SERIE A

Marilor Premii

Ziarul **UNIVERSUL**

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie 1913:

Lei 6.000 Lei

BANI IN NUMERAR

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 10-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz de mare valoare, al 10-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz cumpărată tot dela „Industria Metalică MARCU“ și una SOBĂ „GODIŢ“ „Industria Metalică MARCU“,

JUMATATE GARNITURA MOBILA

GOMPUSĂ DIN : O CANAPEA, DOUĂ FOTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE.

O oglindă venețiană. - Una masă elegantă de mahon cu cristal

Una frumoasă Lampă pentru atârnat. - Una sobă calorifer sistem german

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10.— Sucursala : Calea Victoriei No. 107.

3 Costume naționale

Un elegant și pitoresc costum țărănesc pentru dame model Breaza de o culoare albastră ca a cerului senin
Un splendid costum țărănesc ca acela al Rucărâncelor roșu, dulce însă la vedere și bogat împodobit.
Un costum țărănesc după modelul celor purtate de Câmpulungence, neîntrecut, superb, așa cum numai în vis ai vedea, alb.

DOUĂ GHEBE FINE drăguțe, de le-ar invidia orice orășancă cu gust

O CAMAȘUȚA lucrată cu o rară delicatete în galben și negru

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de meta. și lin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într'o cutie fină captușită cu catifea.

UNA VIOARA FINĂ cu arcuș și accesoriul de rezervă. Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnisorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „La Harpa“, București, strada Colței No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTA «SPORT» cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuinta atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Ziemann, furnisorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

UN POLICANDRU fin Venegran cu 5 brațe, pentru gaz aerian, cumpărat dela renumita Casă Teirch & Comp. Succesorii Carol Weinlich, str. Cobălcescu (fost berzei) No. 9 București.

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grünberg, str. Academiei No. 25.

UNA FRUCTIERA în formă de scoică susținută de un in-geraș stând pe pedestal; totul de metal argintat.

UNA FRUCTIERA cu sp. ce de grâu de metal oxidat

2 VASE DE CRISTAL culoarea închisă cu pictura de aur, în suport de metal argintat, cumpărate dela cunoscutul Ma-

gazin de bijuterii Th. Radivon, B-dul Elisabeta 8 bis, Bucu-
rești.

UNA PENDULA MODERNA de perete, din lemn de nuc cu întorsul la 15 zile, sunând la oră și jumătăți.

UN CEASORNIC DE MASA pentru salon, frumos bronzat, garnisit cu pietre similă și așezat pe o sanie înhamată cu un cerb.

UN CEASORNIC DE BIUROU frumos bronzat, având ca-
lențar mecanic.

6 LINGURIȚE, AURITE și frumos emailate, cu vederi
din București, aranjate în cutie tapisată.

Toate aceste cumpărate dela cunoscutul Magazin de Bi-
juteriile și ceasornicării. Ceasornicării Colței str.
Colței 31.

2 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No.
87 pentru bărbați.

3 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No.
88 pentru bărbați.

1 CEASORNIC DE AUR 14 carate cu 3 capace No. 92
pentru bărbați.

5 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte
4 capace marca arpad, pentru bărbați.

6 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte
4 capace.

1 CEASORNIC DE AUR, având și broșă atârnat pe un
lanțisor pentru damă.

3 CEASORNICE DE ARGINT cu brățări pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 3 capace emailat cu steluțe,
pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR emailat Miosetis, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 1 capac, pentru dame.

1 SPLENDID OU EMAILAT, suvenir din Carlsbad, cu
fotografie Sprudel, servă pentru pudrieră într'o elegantă casetă
tapisată cu mătase.

2 GARNITURI „NECESER“ pentru toaletă de dame, fie-
care garnitură având un elegant sachet.

6 CEASORNICE DE ARGINT oxidate, pentru bărbați.

3 Mașini de cusut de mână.-Un vagon de 10.000 kgr. lemne.-25 Casete „Flora“

conținând săpun, pu-
dră și crema flora.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în Editura Ziarului „Universul“ tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.—Administrația „Universul“ nu întrebuintează incasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.